

HOMILIE VAN DE PAUS BRUSSEL 29 september 2024 n.a.v. het Pausbezoek

“Wie een van deze kleinen die in mij geloven zal schandalen, het is veel beter voor hem dat er een molensteen om zijn nek wordt gelegd en in zee wordt geworpen” (Mc 9,42). Met deze woorden, gericht aan de discipelen, waarschuwt Jezus voor het gevaar van schandaal, dat wil zeggen de reis belemmeren en het leven van "kleinen" schaden". Het is een sterke waarschuwing, een ernstige waarschuwing, waarop we moeten pauzeren om na te denken. Ik zou dit met u willen doen, ook in het licht van de andere heilige teksten, door middel van drie sleutelwoorden: openheid, gemeenschap en getuigenis.

Aan het begin de opening. De eerste lezing en het evangelie vertellen ons erover en laten ons de vrije actie zien van de Heilige Geest die, in het verslag van de uittocht, vult met zijn geschenk van profetie niet alleen de oudsten die met Mozes naar de tent van ontmoeting gingen, maar ook twee mannen die in het kamp waren gebleven.

Dit zet ons aan het denken, want als het in eerste instantie schandalig was, was hun afwezigheid in de groep van de uitverkorenen, nadat de gave van de Geest schandalig is om hen te verbieden de missie uit te oefenen die ze ondanks haar hebben ontvangen. Goed begrepen door Mozes, een nederige en wijze man, die met een open geest en hart zegt: « Laat alle profeten in het volk van de Heer zijn, en laat de Heer zijn geest op hen leggen » (Nm 11,29). Mooie wens!

Dit zijn wijze woorden die voorafgaan aan wat Jezus zegt in het evangelie (vgl. Mk 9,38-43.45.47-48). Hier vindt het tafereel plaats in Kafarnaüm, en de discipelen willen voorkomen dat een man demonen uitdrijft in naam van de Meester, want - ze zeggen - « hij volgde ons niet » (Mk 9,38), dat wil zeggen "hij zit niet in onze groep". Ze denken van wel: "Wie ons niet volgt, die niet 'van ons' is, kan geen wonderen doen, heeft geen recht". Maar Jezus verrast hen - zoals altijd verrast Jezus ons altijd - en deze verrassingen en berispt ze, en nodigt hen uit om verder te gaan dan hun plannen, niet om "schandaal" te worden" door de vrijheid van God. Hij zegt tegen hen: « Voorkom hem niet [...] die niet tegen ons is, is voor ons » (Mk 9,39-40).

Laten we naar deze twee scènes kijken, die van Mozes en die van Jezus, omdat ze ons en ons christelijk leven ook betreffen. Met de doop hebben we inderdaad allemaal een missie in de kerk ontvangen. Maar het is een geschenk, geen titel van glorie. De gemeenschap van gelovigen is geen kring van bevoorrechte mensen, het is een familie van gered, en we zijn niet

gezonden om het evangelie ter wereld te brengen voor onze eigen verdiensten, maar voor de genade van God, voor zijn barmhartigheid en voor het vertrouwen dat Hij, buiten al onze grenzen en zonden, ons blijft aandoen met de liefde van Vader, in ons zien wat we zelf niet kunnen zien. Hiervoor belt hij ons, stuurt ons en begeleidt ons geduldig dag na dag.

Dus als we willen samenwerken met open en zorgzame liefde in de vrije actie van de Geest zonder een schandaal te zijn, een obstakel voor iedereen met ons vermoeden en onze starheid, we moeten onze missie met nederigheid, dankbaarheid en vreugde uitvoeren. We moeten onszelf niet kwalijk nemen, maar eerder verheugen dat anderen kunnen doen wat we doen, zodat het Koninkrijk van God groeit en we ons allemaal op een dag verenigd voelen in de armen van de Vader.

En dit brengt ons bij het tweede woord: gemeenschap. Jacobus spreekt erover in tweede lezing (vgl. Joh 5,1-6) met twee sterke beelden: de rijkdommen die verdorven zijn en de protesten van zij die oogsten die de oren van de Heer bereiken. Het herinnert ons er dus aan dat de enige manier van leven die van het geschenk is, van de liefde die zich verenigt in delen. Het pad van egoïsme genereert alleen sluitingen, muren en obstakels - 'schandalen' in feite - door ons aan dingen vast te binden en ons van God en onze broeders te distantiëren.

Zelfzucht is, net als alles wat naastenliefde voorkomt, 'schandalig' omdat het de kleinen verplettert, de waardigheid van mensen vernedert en de roep van de armen verstikt (vgl. Ps 9,13). En dit was waar in de tijd van Paulus zoals het nu voor ons is. Laten we bijvoorbeeld eens nadenken over wat er gebeurt als de enige basis van het leven van individuen en gemeenschappen wordt bepaald door de principes van eigenbelang en marktlogica (vgl. Evangelii gaudium, pp. 54-58). Er wordt een wereld geschapen waarin er geen ruimte meer is voor degenen die in moeilijkheden verkeren, noch barmhartigheid voor degenen die fouten maken, noch medeleven met degenen die lijden en niet staan. Er is geen.

Laten we eens kijken wat er gebeurt als kinderen worden geschokt, getroffen, misbruikt door degenen die voor hen moeten zorgen, de pijn en de onmacht in de eerste plaats bij de slachtoffers, maar ook in hun families en in de gemeenschap. Met geest en hart ga ik terug naar de verhalen van enkele van deze 'kleine' die ik eergisteren heb ontmoet. Ik hoorde ze, ik voelde hun lijden misbruikt en ik herhaal het hier: in de kerk is er ruimte voor iedereen, alles behalve alles zullen we worden beoordeeld en er is geen plaats voor misbruik, er is geen plaats voor doofpot-misbruik. Ik vraag iedereen: dek de misstanden niet af! Ik vraag de bisschoppen: dek de misstanden niet af! Veroordeel

misbruikers en help hen te genezen van deze misbruikziekte. Het kwaad is niet verborgen: het kwaad moet aan het licht worden gebracht, laat het bekend zijn, zoals sommigen misbruikt en met moed deden. Laat het bekend zijn. En dat de dader wordt beoordeeld. Of de dader nu wordt beoordeeld, of het nu leek, leek, priester of bisschop is: dat hij wordt geoordeeld.

Het Woord van God is duidelijk: er staat dat de "protesten van de maaiers" en de "kreet van de armen" niet kunnen worden genegeerd, ze kunnen niet worden gewist, alsof ze de verkeerde noot zijn in het perfecte concert van de wereld van, noch kunnen ze worden verzacht door een vorm van welzijnsdekking. Integendeel, ze zijn een levende stem van de Geest, ze herinneren ons eraan wie we zijn - we zijn allemaal arme zondaars, allemaal, het eerste zelf -; en misbruikte mensen zijn een klaagzang die naar de hemel gaat, die de ziel raakt, die ons schaamt en ons roept om ons te bekeren. Laten we de profetische stem niet hinderen en deze met onze onverschilligheid tot zwijgen brengen. Laten we luisteren naar wat Jezus zegt in het evangelie: weg van ons het oog van schandaal, die de behoeftigen ziet en zich afwendt! Weg van ons de buitensporige hand, die zijn vuist om zijn schatten te verbergen en zich hebzuchtig in zijn zakken terug te trekken! Mijn grootmoeder zei altijd: "De duivel komt binnen via de zakken". Die hand die lijkt te plegen op seksueel misbruik, machtsmisbruik, gewetensmisbruik tegen de zwakkere. En hoeveel gevallen van misbruik hebben we in onze geschiedenis, in onze samenleving! Weg van ons de schandalige voet, die snel rent om niet in de buurt te zijn van degenen die lijden, maar om "door te geven" en op afstand te blijven! Weg van dit alles: ver van ons! Niets goeds en solide is zo gebouwd! Het is een vraag die ik mensen graag stel: 'Geef je aalmoezen?' - "Ja, vader, ja!" - "En vertel me, als je aalmoezen geeft, raak je de hand van de arme aan, of gooi je hem weg en kijk je de andere kant op? Kijk je in de ogen van mensen die lijden?". Laten we hierover nadenken.

Als we voor de toekomst willen zaaien, ook op sociaal en economisch niveau, zal het ons goed doen om terug te keren om het evangelie van barmhartigheid aan de basis van onze keuzes te stellen. Jezus is barmhartigheid. Wij allemaal, wij allemaal, zijn barmhartig geweest.

Anders, hoewel schijnbaar indrukwekkend, zullen de monumenten van onze weelde altijd kolossen zijn met voeten van klei (vgl. Deut. 2,31-45). Laten we onszelf niet voor de gek houden: zonder liefde duurt niets, alles verdwijnt, het valt uiteen en laat ons gevangenen achter van een ongrijpbaar leven, leeg en zinloos, van een niet-substantiële wereld die, voorbij de gevels, heeft alle geloofwaardigheid verloren, waarom? Omdat hij de kleinen heeft geschokt.

En zo komen we bij het derde woord: getuigenis. We kunnen ons laten inspireren door het leven en werk van Anna di Gesù, Anna de Lobera, op de

dag van haar zaligverklaring. Deze vrouw behoorde tot de protagonisten, in de kerk van haar tijd, van een grote hervormingsbeweging, in de voetsporen van een "reus van de geest" - Teresa van Avila -, wiens idealen ze verspreidde in Spanje, Frankrijk en zelfs hier, in Brussel en in wat toen de Spaanse Nederlanden werden genoemd.

In een tijd gekenmerkt door pijnlijke schandalen, binnen en buiten de christelijke gemeenschap, zij en haar metgezellen, met hun eenvoudige en arme leven, gemaakt van gebed, werk en naastenliefde, hebben veel mensen weer tot geloof kunnen brengen, tot het punt dat iemand hun fundament in deze stad heeft genoemd als een "spirituele magneet".

Naar keuze liet hij geen geschreven achter. Ze was vastbesloten om in praktijk te brengen wat ze had geleerd (vgl. 1 Kor 15: 3), en met haar manier van leven hielp ze de kerk op te tillen in een tijd van grote moeilijkheden.

Laten we daarom met dankbaarheid het model van "vrouwelijke heiligheid" verwelkomen dat hij ons heeft nagelaten (vgl. Gaudete et exsultate, 12), delicaat en sterk, bestaande uit openheid, gemeenschap en getuigenis. Laten we ons aan haar gebed toevertrouwen, haar deugden navolgen en met haar onze toewijding hernieuwen om samen in de voetsporen van de Heer te treden.